

Álarcosbál

[2014. január]

„Mulatott a fiatalság, s mint a tenger, forrt az ég?
Déliig tündökölt az éji maszkabál, a vízi nép
akkor – mondod – más kalandon törte máris a fejét.”
(Robert Browning: Egy Galuppi–toccata)

I. HATVANNÉGYLÉPCSŐFOK

Negyvenfelé a költő megpihen,
erőt gyűjteni végső szárnyaláshoz.
Miféle költő? Milyen szárnyaláshoz
gyűjtöttem volna erőt, nyolcvannyolcban?
Húztam a hálót, félálom öblében,
kába halász és elszakadt a háló,
fénybe spricceltek szerte a halak.
Legszívesebben elutaztam volna,
Tibetbe, Rióba, Velencébe,
de megint nem kaptam útlevelet.
Ültem sarkamon, úgy negyvenfelé,
körém zárult vízió, sivatag,
bolyonghattam egy regény-útvesztőben,
Sepsiszentgyörgy megszervolt promenádján.
Azt se képzeltem, hogy egyáltalán
írok még verset. Gumikádban ültem,
nyolcvannyolc hosszú, legforróbb nyarán.
Éppen indultak a buldózerek
védtelen falvak felé. Remegtem.
S tudtam, nem utazom többé sehova,
de tévedtem. Megbukott a rendszer.
Kilencven, január negyedikén
érkeztem Bécsbe. Egy másik élet
forgott a Gráben óriáskerekén.
És egy Borgesre vészesen hasonló
fekete szemüveges alak, fehér
botjával ütötte a csatornákat.
Fémesen csengett a hang. Ma is hallom.
Innen vettek más irányt a dolgok.
Utazhattam. Fel is pörgött minden.
Eljuthattam a kirgiz sztyeppékre,
Szuzdálba, Spalatóba, hajózhattam
a kékesen derengő Adrián.
Mit akart velem ez a hatvannégy év?
Gondolhattam-e negyvenévesen,
szárnyalásokhoz sem gyűjtve erőt,
fényben villódzó halakat figyelve,
hogy egyszer mégse szakad el a háló,
s a sivatagból maszkabálba érek,
körém zárul egy végső látomás,
elvetemülten és önfeledten,
tükör előtt próbálok maszkokat,
soha véget nem érő karnevál
szerepjátékaiba bonyolódva,
többé soha nem fogok megpihenni.
Hatvannégy lépcsőfokon ugrándozva
egyszerre kábít múlt, jelen, jövő,
s válik hirtelen bizonytalanná
az álarcosbál. Végső szárnyaláshoz
melyik personám gyűjti az erőt?
Csáth Géza, Pound, az erdélyi Madonna,
a nagy kínai vagy római költő,
Ricardo Reis, Vaszilij Bogdanov?
Megváltatlan homályban tűnnek el,
akár tört arcom vakuló tükörben.
Lehet, hogy mégis ők álmodtak engem,
és nem én őket? Itt hagytak egyedül,

sikátorban, ahonnan nincs kijárat,
ahonnan többé nincsen visszatérés.
Velük? Egyedül? Mindenképp elveszek.

II. ÉROSZ ÉS THANATOSZ

1.

És eljött egy ős. Ötvenéves voltam,
és álomban Csáth Géza megjelent.
Untam a regényt, az örök jelent.
Megadtam magam. Verseket írtam.
Kísértett ébren is. Nem hagyott el.
Kétségtelen, hogy akart valamit.
Sakkozni kezdtem a szonettekkel,
és elképzeltem élethelyzeteit,
próbálgatván a bizarr szerepet,
környékezett már az örület.
Nem, akkor még nem azonosultam.
Elképzeltem, mint regényhőseim,
Drakulát és a honvédtisztjeim.
Csáthot és Olgát. Gödörbe hulltam.

2.

Elképzeltem, mint regényhőseim,
Hutera Bélát és Boticsellit,
Drakulát és a honvédtisztjeim
és regényeim női szereplőit,
Rodicát, Tatjánát, Barbarát,
és az ikreket, Annát, Laurát,
az énekesnő Carlát, dévajul
forogtak el, s mint aki megvakul,
lemondóan bámultam utánuk,
hallottam hangjuk, ébren is láttam,
tovalebbentek egy hóhullásban,
elforogtak, be nem állt a szájuk.
Néha tűnődve vissza-visszanéztek.
Nem képzelgés volt, hiszen tudtam: élnek.

3.

De ez most más volt. Csáth nem tágitott,
és éreztem, hogy azonosulok,
hogy mögöttem áll, és a másvilágról
int. Nem is beszél. Közel van? Távol?
Bizonytalanná válik lassan minden.
Felnövekedik idegen énem.
Éli megint a saját életét.
Vízióban eleven elég.
Napi morfinadagja egyre nő.
Nem segít semmi. Se konyak, se nő.
Érosz és Thanatosz kereng a réten.
Nem lehetnek úrrá a szenvedélyen.
Ablakból látom, de nem én vagyok.
Csáth sem lehet. Ő régen halott.

4.

Tombolt a nap, de besötétedett.
A báb feléledt. Hallottam nevetését.
Kivirradt, aztán megint este lett.
Lágyan hullott körénk a sötétség.
Rossz álom ez, de mikor érhet véget?
Mámor forgatott, de fogoly őrein
sose foghat ki. Honnan hova érek?
Csáth más volt, mint a regényhőseim.
De mi lesz vele? Van, aki nem érti.
Mi lesz vele? De hát jól tudom.

Ötvenévesen elkezdtem félni.
Végig kell mennie a tévúton.
Szenved és őrjöng, vádol, kiabál,
tévútja végén várja a halál.

5.

Kéj, ami nem is kéj. Szenvedés.
S hogy ne szenvedjek, egy újabb adag.
Azután még egy. Ennyi az egész.
Kifejezhetik ezt még a szavak?
Kéj, szédület, kín. Vad, ördögi kör.
Hányinger. Iszony. Megint eksztázis.
Időnként csak egy óriás ököl
vagyok. Szorulok. Hetyke, stílárís
kenceficék már nem segítenek.
A balkonon ott strázsál az őrület.
Feldob, kerenget, leránt a morfium.
Most szem vagyok egy repedt tükörben.
Varázsló kertjébe vész az éden.
Csillag ragyog fölöttem. Ópium.

III. P. A KETRECBEN

1. A kör

Feltűnt Pisa. A ketrec nem is tűnt el soha.
P. ott feküdt a földön, félbolond, marcona
örök locsolták slaggal. Ott feküdtem a földön.
Rám vetült rácsok árnya. Tudtam, a világ börtön.
Meg nem szökhettek többé. P. remegve lábra állott,
fejben írta cantóit. A bajlátott világot.
Kung pagodák közt sétált. Torz sárkányok követték.
A nyúl ugrált a holdban. Hosszabbodtak az esték.
Amerikai zászló leng Ugolino tornyán.
Hanyatt fekszem a földön, és elragad az orkán,
képzelet szele dühöng, és te Párizsban vársz rám –,
zátonyra futott sorsom egén égő szívárvány –,
a görög templom előtt, egy rég elsüllyedt kertben,
ahol egy éjszaka egyedül voltunk ketten.
Most meg sem érinthetlek, árnyként lebbensz tova.
Ketrecem rácsát rágja a vámpír éjszaka.
És eltévedek megint egy canto útvesztőben,
átláthatatlanul vész, tűnik egymásba minden.
Mi lesz velem? Nem tudom. A ketrec körém zárul.
Fejben, homokra írok, hiszen a szó elárul.
Mentalevelek között hangyák araszolnak.
Az út porába vész, ki tudja, lesz-e holnap?
Lapátkerekű gőzös Mississippin dohog.
Ki tudja, látom-e még? Forgatnak verssorok.
Dorothy hangját hallom. Az Averno-tó partján
antracitvívben fürdik, mezítelen nevet rám.
Hullámok őrjöngenek a nápolyi öbölben,
ki tudja, van-e, s ha van, segít rajtunk az Isten?
A kemerosiak földjén, ezen a sötét földön,
sétáltunk egyszer ketten, szomorú, sárga őszön.
És a pokol kutyái közvetlen közelünkben
fejhangon vonítottak. „Szét fognak tépni, érzem!” –
suttogtad és öleltél. Parázsló szőlődombok
lobbantak ki. Sötét lett. Láthatatlan harangok
kongtak. Felforrt a tenger, a plutónium körül.
Az alvilág vonzását éreztük, s hogy megőrül,
ki Hadész hívásának ellen merészel állni.
Köröttünk vonítottak az alvilág kutyái.
A ketrecben is hallom. Hallom már mindörökre.
Sarkamra ereszkedem. Nem nézek az örökre.
Nyitott szemmel is egyre kék virágunkat látom.
Túljuthatok-e még a hazug árnyékvilágon?
Tört arcomra ketreccácsok árnyéka hull.
Mi lesz velem? – kérdezem. – Szép Szeléné, válaszolj!
Éjszaka van megint. Víg vércsék fecserésznek

a szögesdrótok felett. Feltámad az ének.
Vajon hallom-e még a szirének énekét.
Ugolino bús tornya jelzi, mi jöhet még.
Oda fognak bezárni, rám szögeznek az ajtót.
Halálomig járhatom a legutolsó tangót.

2. Visszfények

Csatahajók a mezőkön. Lőporfüst. Surrogó gumik.
A ketrec rácsozata az arcon. Hangyák. Mentalevelek.
Döglött terepjárók. Konfucius írásjeleiből épülő létra.
A holdba igyekszik rajtuk, mint babindákon Műnchhausen.
A nappali holdat is csak Ő látja. Tehenek a pisai úton.
Féloldalt a gyakorlótér. Puskák ugatása. Egymásba hulló
kilyuggatott céltáblák. Amerikai lobogó Ugolino tornyán.
A dél kísértései. Csempebögren alján posadt víz. Félálom.
A piros ruhás nőt kergeti megint Velence kivilágítatlan utcáin.
Remegnek a lagúnákon a gondolák. Koldusok. Mandolinzene.
A Szent Márk tér galambjai. Ezek az élő rongyok.
Tudja, nem érheti utol soha azt a nőt. Sugárzó fénybe
tűnik a didergő nappali hold. Szétesik Velence.
Részeg ör locsolja gumislaból. Összehúzódik. Fél.

3. A megbízatás

Ezra Pound átirat

Menj, vers, a magányosokhoz, a kielégületlenekhez,
menj a bolondokhoz, rögeszmék áldozataihoz,
vidd hírül nekik, hogy elnyomóikat megvetem.
Feltartóztathatatlan áradatként zúdulj,
zúgd az elnyomás elleni undorom.

Támadd az ostobaság diktatúráját,
a képzelet híján lévőkné zsarnokságait.
Támadd a bilincseket!
Indulj a polgárasszonyokhoz,
külvárosok hervadt penészvirágaihoz,
a rosszul férjezettekhez,
a titkon csalódottakhoz,
a boldogtalanokhoz,
a megvásárolt feleségekhez,
minden jogfosztott nőhöz.
Menj el azokhoz is, akikben ébrednek a kéj,
akiknek gyengeségeit nap mint nap kihasználják.
Ostorozd az egész unalmas világot!
Késként vágd ki fekélyeit!
Önts erőt a lelkekbe!

Légy kedves az emberekhez!
Szólj egyenesen! Közérthetően.
Kutasd az új rosszat és az új jót!
Minden elnyomás ellen állj ki!
Keresd fel azokat is, akikben elrothadt a kor,
s már önnön érdekeik sem ismerik fel.

Menj a család rabságában sínylő kamaszokhoz.
Iszonyatos
együtt látni egy törzs generációit:
a vén fa csupa friss hajtás,
de korhadó ágai lehullanak.
Menj, dacolj a közvéleménnyel!
Leplezd le a vér hazug kötelmeit.
Támadd a halott kezek rémuralmát.

IV. AZ ERDÉLYI MADONNA

1. A látomás

A Madonna váratlanul jelent meg,
arca vibrált a szúró ellenfényben,

P. ketrecében még ingott előttem,
roncsolták sodró szenvedélyek.

2. Az elveszett éden

Először két ménlovat láttam,
dobrokkoltak a hóhullásban.
Kis öregasszony, a kacabajka
az őszi szélben remegett rajta.
Azúrkék szemében az égen
feltündökölt az elveszett éden.

3. A lovak

Az őszi erdőre emlékszem,
s a lovakra az erdőszélen,
felkapott fejjel, dobrokolva,
hullottak volna le a hóra,
de hó nem volt, avarra hulltak,
nyerítő, temetetlen holtak.
Néztem őket, s magamat láttam
énekelni egy hóhullásban.
Nyakukon lihegett a holnap.
Velük múlt életem, egy korszak
múlt el velük, s míg néztem őket –
félíg ájultan, félíg ébren –
az életem is végigéltem,
s már készülődött az ítélet.

4. Az elvadult világ

Így beszélt némán a Madonna.
Haldokló katonákat látott,
Didergő, elvadult világot.
„Nincs hatalom, mi visszahozza!” –
nézett szétfoszló életére,
szétdúlt házakra, temetőkre,
szívében éltek még a tárgyak,
tanúi egy múltó világnak.
Másképp is történhetett volna.
Talán ha időben szólt volna,
nem hullott volna szét az éden.
S hihetné, valamit megoldott,
de továbbra is utált, régi dolgok
kerengőztek némán a szívében.

5. A hős

Emelkedik hazudós habokból,
megjelenik minden korcs éjszakán,
ha végzet, szeszély, hold vagy hurrikán
a székely tenger lapályain tombol.
Mögötte vonulnak a becsapottak,
kiket elsodort az ár vagy az önkény,
és életük útjának meredélyén
egy nagy csatorna partjára jutottak.
Negyvenkét fokos melegben, egy csőben
Töprengtek, aláírjanak, vagy mégsem?
Odüsszeuszt is csapdába csalták.
Dönögő citera, vereslő málnás,
veszett a kulákokkal Kurkó Gyárfás,
hiába rejtette az arcát.

6. Visszfények

Az erdélyi Madonnát 1970-ben ismertem meg,
egy bohapiacon. Azt árusította ki, ami viszontagságokkal
teli élete végén, annyi hajótörés, költözködés, kitelepítés,
házkutatás és nyomorgás után megmaradt.
Törzsvevői közé tartoztam. Poharakat, érmeket, gyertya-
tartókat, Márai- és Herczeg Ferenc-köteteket

vásárolhattam tőle, néhány angol metszetet, erdélyi akvarellt. Összeismerkedtünk, és egy süllyedő őszi estén, duruzsoló szamovár mellett (gyönyörű darab volt, de ragaszkodott hozzá, nem volt eladó!), teát kortyolgatva mesélte el kálváriáját, szenvedései egymásra csúsztak, mint előhívásra váró fotográfiák a vízben. Hetvenöt éves volt akkor, porcelánkéek szemében örvénylett az éden, s a múlt kísértő árnyai ott kerengöztek a félhomályban.

V. LI HO JELENÉSEI

1. A látomás

Kínai költő szűrő ellenfényben,
háta mögött ott sötétlik a nagy fal.
Vörös sárkányok kerengnek az égen.
„Li Ho!” – hajol meg. Kedvesen marasztal.

A fal mögött tatárok üvöltöznek.
Nem tudom, vagyok-e? Álma elragad.

Versét mondja, dallama elvarázsol.
Én is látom a hárfás lányokat.

2. A vers

A hárfás lányra vártam. Nem jött, helyette láz
rázott, hibbant hibiszkusz, remegtem, hazátlan.
Fejem fölött sárkányok szállkostak, vadlibák.
Csontvázfák közül a ház eltűnt a hóhullásban.
Fejem fölött sárkányok, kérdőjel vadlibák.
Vártam, hogy elveszítsem magam a hárfás lányban.
Köröttem csupaszon bólogattak a fák.
„Még mi jöhet?” – vacogtam elveszetten, hazátlan.
Lila hibiszkuszvirág, lázasan remegtem.
Skarlátveres sárkányok, jégfehér vadlibák.
A leány már mióta állhatott mellettem.
Őrkatonaként vártak, mozdulatlan a fák.
S akkor megpendült a hárfa. Benne bujkált a láz.
A dallam elvarázsoló, bűvölt, benne volt minden.
A veres sárkányok, én, a vadlibák, a fák,
a hóhullás, a lány. Ott remegtünk időtlen.

3. Búcsú

Li Ho, a költő megpihen,
egy függőágyban ringatózik.
Engem figyel az ellenfényben.
Az összehasonlítás torzít,
mégis, úgyis Poundra hasonlít,
Ricardo Reisre, Bogdanovra.
Pergamenjeit lapozza
pajkos szél, elszánt csábító
trillázik, feketerigó,
elmúlt éveit visszalopja,
felidézi, nem érti meg,
az elmúlásnak visszadobja.
Felidézi, nem érti meg,
elmúlt éveit visszalopja.
Trillázik feketerigó.
Pajkos szél, elszánt csábító
pergamenjeit lapozza.
Ricardo Reisre, Bogdanovra,
mégis, úgyis Poundra hasonlít,
az összehasonlítás torzít.
Engem figyel az ellenfényben.
Egy függőágyban ringatózik
Li Ho, a költő megpihen.

VI. A SZÁMÚZETÉS ÉVEI

1. A romváros

Ricardo Reis először Hisztrián jelent meg,
a 2500 éves román kikötőben.
A romváros gödrei fölött hajladozott,
merőn bámulta az egykori szobák sarkát,
aztán felemelte a fejét, elnézett a távolba,
de nem jött a hajó. „Már Naso is hiába várta –
fordult felém. – A császár nem kegyelmezett meg,
de ami valóságosabb, egyszerűen megfedkeztek róla.
A korszak legnagyobb költőjéről!
Akkor mire számíthatunk mi?”
Felemelt a kövek közül egy tyúk istent,
szeméhez tartva, akár látcsövön nézett felém.
„Aggasztóak a körülmények, mondotta az áldozat
az akasztófa alatt a hóhérmak, és megremegett,
akár az ürmű a szélben – fordult a mező felé. –
Itt legelésztek Naso kecskéi is – tette hozzá meg biztatóan –,
juhai, tehenei. Itt sivalkódtak dísnői is,
káráltak a tyúkok, hápogtak a kacsák, libák gágogtak,
s ő mégis egyre a Tiberist látta éjszaka,
és fölötté malomkerékként görgött a vörös telehold.
Éjszaka a sötétben merénylők lopakodtak feléje
a szobák sivatagán át, s hiába bújt fiatal szolgálólányához,
erőt vett rajta valami megállíthatatlan remegés.”
Én is világosan láttam magam előtt, és írni kezdtem
a száműzetés éveit morzsolgató nagy római költő
mindennapjait. Valami elkezdődött.

2. A nagy római költő felriad

Ezen a kopár vidéken örökké. Mélabús dák tücsköket
hallgatva figyelni a lopakodó árnyakat a ködben,
amint rekedten görögnek tova. Az ördögszekerek
és a tövisek közt kékes lidércfények villódnak,
a Hadeszek öbléből visszajáró békételenek lelkei.
Ezen a bús tengerparton örökké. Szelek és hullámok
csiszolta szörnyekre emlékeztető kövek közül figyelni
a tajtékok kérdőjeleit, a kacagó delfinek nászát.
Az esték csöndje, már hajnalban is. Az őszülő tenger felett
guruló véres telihold. Magányos kocsikerék.
Visszaröpít Rómába. Ó, azok a régi versenyek.
Kigyúló nők mezítelen karján fölcsúszó ruhaúj.
Érintések. A szerelem átváltozásai. Nyerítő paripák.
Sirály rikolt a ködben. Elhagy az álom. Körém hull Tomi.

3. Zenét!

levél Calvushoz

A sötétséget szereted? Orkánt? Vad szélzúgást?
Ahogy csontot mállasztó ködben sírnak a fák,
mint kitett macskakölykök. Ez nem római vihar.
Üvöltő, vak fenevad, perel hullámaival
a fekete tenger. Éjfél. Jönnek a lámiák.
Sodorják szakadatlanul sikátorok szagát.
Sunyi barbárok lesnek, elér gyilok-szavuk.
Már emelkedik mögöttem, tükörből a nyiluk.
De a nekem szánt penge késik, nem csaphat le még!
Mit kívánsz? – kérded, Calvusom. Zenét, zenét, zenét!
Halk lantfutam fodrozza kedvem s az éjszakát.
Ne érezzem penetráns, nyers és vad vérszagát.

Kérded, jó Calvus, írok-e? Itt nincsenek hírek.
Géták között egy római. S ha írnék is, kinek?

4. A nagy római költő az élet értelmén töpreng

töredék

Én, Ovidius Naso, a száműzött poéta,

ép eszem maradékán élőködve, Tomiban,
üzenem néktek, Róma igyekvő polgárai,
hetérák, szenátorok, veteránok, rabszolgák:
az élet értelmetlen, úgyszólván semmi célja!
Hacsak az átváltozás nem az a szerelemben?
A pázrás rángógörcse? Érintések a gőzben
úszó termálfürdőkben? Képzeltetés? Vágyakozás?
Amiként a macskák is nyávogva epekednek,
hoggy egyé válhassanak szűrő, ezüst holdfényben,
és néhány pillanatra, kizuhanva magukból,
élhessék újra át a szeretkezés kegyelmét.
Amit én írtam erről, otthon s kopár vidéken,
barbárok közt: érvényes! Vissza nem vonhatom, mert...

VII. RICARDO REIS JELENÉSEI

1. A második találkozás

Magas, fekete férfi. A homályból kibukkan.
Merőn néz, mintha kérdezni akarna valamit.
Bámul, mint tűzre feltűzött bogarat.
Félrehajtott fejjel hosszasan elnézegeti a képeket a falon,
aztán közelebb jön, elfordul, a könyveket vizsgálja,
a Pessoa-köteteket kézbe veszi, forgatja,
kissé éneklő hangszúllyal olvassa a magyar verscímekeket,
felfedezi Ovidius átváltozásait, az Ars Amatoriát,
Catullust, Sextus Propertiust. „Magyarul – kérdezi döbbenet –
lehet időmértékes verseket írni? Hihetetlen.”
„Kivel beszélgetsz? – jön be K. – Megint egyedül?
Nincs itt senki.” Reis elhúzza száját, elfordul,
beleivódik a fénybe. „Verseket mondok fel –
magyarázom leverten. – Időmértékes verseket
akarok írni, hexametereket, ha érdekel, disztichonokat.”
„Húsvértől pirosult gyászter, sóhajta köszöntlek.”
Ilyeneket. „Kard, eke, lánc készül a vasnak
gazdag eréből.” Leteszi a kávé az asztalra,
kételkedve néz rám, kimegy, de hiába koncentrálok,
Reis doktor nem bukkan ki a homályból. Még nem.

2. A harmadik találkozás

És elmondja megható üzenetét,
a konyhakredenc, az asztal és a szék.
Összecsendülnek kristálypoharak,
a ház előtt egy autó elhalad.
A konyhára lassan hull rá az alkony,
s egy mentőkocsi szirénáz a sarkon.
Megjelenik hirtelen észrevétlen
Ricardo Reis. Ott ül velem szemben.
„Hol is hagytuk el? Az időmérték
egy idő óta izgat, de félnék
kísérletezni, kinevetnének,
távolodik az antik költészet.
Kimegy divatból a ritmus és a rím.
Röhögnének egy olyan valakin,
ki vesszőparipán, verslábakon
üget légvára felé, szabadon.
Legalábbis ő hiszi, hogy szabad,
egyelőre még szolgálják a szavak.
Ódáiban a világfájdalom
hiteles még, de túl a metrumon
ott grimázkodik a kételkedés.
S nevetségessé válik az egész.”
„Kivel beszélsz?” – nyit ránk a feleségem.
Ricardo léggé válik a sötétben.
„Momentán szerepeket alakítok,
megjelenítem, akiket megírok.”
„Mégis, mi vagy te, pojáca, színész?
Magadban beszélsz. Megáll az ész.”
„Dehogy magában! Velem beszélgetett.”
és Ricardo Reis ismét megjelent.

Kezet csókolt a megdöbbsent K.-nak.
A ritmus és rím, gondolta, várhat.
Idevarázsolta Lídiát,
s együtt beszéltek át az éjszakát.

3. Vénusz szigetén

Aztán többször megjelent, elvitt magával egy szigetre,
ahol soha nem jártam, és ahova valószínűleg
nem is jutok el soha, s amelyet néhány évszázada,
amikor végre felfedezték, a szerelem szigetének
neveztek boldog hajósok, akik nem tudtak betelni
az itteni lányok odaadásával, és elbűvölte őket szépségük.

4. A tahiti hóember

Még meleg van, ragyogás, színorgia, fény,
de hamarosan ősz lesz, első tahiti őszünk.
Milyen lesz az ősz itt, a verőfény szigetén?
Változtatja színét vajon az erdő, sárga,
karmazsinvörös, lila levelek kerengnek-e
a levegőben, mint otthon? Milyen lesz az elmúlás
mélabús ünnepéye? És milyen lesz a tél?
A hóról hiába kérdezem szomszédjaim,
döbbsenten bámulnak rám. Lehet, hogy nem is értik?
Elképzelni sem tudják, milyen lehet a hó.
„Hogyan, mint az eső, csak nagy, fehér, tízcentes
nagyságú pelyhek hullnak, beterítik az erdőt,
és hideg lesz? Fázni fogunk, mint halottaink a holdon,
és rakhatjuk egyfolytában a hatalmas tüzeket?”
Ránk bámulnak, nevetnek, az esőről mesélnek
s a hatalmas szelekről. Fogalmuk sincsen arról,
milyen lehet egy jégcsap! Megőszül-e a tenger,
ha mégis eljő a tél? Mi vár ránk, Lidia,
ha végleg itt maradunk, ha nem megyünk el innen?
Hidegre vágyom, szibériai hóhullásra, fagyra!
Krétafehér szemfedő terítse be a tájat,
hogy a bennszülötteket meglepve teremthessük
meg az első, legelső tahiti hóembert.
A házunk előtt áll majd, arccal a tenger felé,
szénszemei kémlelik a zimankós láthatárt,
miközben a sirályok döbbsenten le-lecsapnak
a homokot fedő hóra, mely tolluknál is fehérebb.

VIII. VASZILIJ BOGDANOV MEGJELENIK

1. És eljött végül

És eljött végül egy szombat délután.
Sok vacillálás, képzelgés után
Szentpéterváron, a rakparton álltam,
ítéletre vagy csodára vártam?
Hontalan lván didergett mellettem.
Regényhős mellett regényhős lettem.
„Hogy van?” – kérdeztem tőle, vidorul,
de fénybe ivódott, hangtalanul.
Utána nézve indultam tovább.
Kalandok vártak, fehér éjszakák.
Várt Léna régi rejtekhelyünkön,
házfalak között, zsebkendőnyi résben
tűntem fel mellette, észrevétlen.
Örökre ránk zárult a szovjet börtön.

2. Az eredmény

Kertünkben, hársfám alatt, málnabokrok között,
malomkő asztalomon írtam, egyre csak írtam,
madarak repültek el néha fejem fölött,
távol a tó morajlott. Mentem, meg-megbotoltam.

Vijjogtak a sirályok, forgattak vízióim,
Andrej úszott a vízben, rám nézett, nevetett.
Visszatértem a kertbe, és lehullott dióim
titkát kutattam egyre. Igéztek szerepek.

„Ha parányi lehetnek, ki fél dióban elfér,
akár jó Máb királynő.” Léna felkacagott.
„Tolvaj szarka zabálna, ízletes a dióbél!”
S fehér nyírfáim között felbukkant Tinyanov,

régen halott barátom. Fénysugár, kósza árnyék.
De mégis megvigasztal. Szívemben hallok hangját.
„Látod, mi lett belőlem, Vászja? Egy kis bort innék.
Kortyold most el helyettem.” Elképzelem az arcát.

Izom egy pohárka bort. Lassan tovább írok.
Rilkét fordítom. Öröm. A párduc ketrecében
acsarkodva köröz. Elgyötörtén meginog.
A legutolsó látvány most hal meg a szemében.

Tegnap ő is szabad volt. Kerengett a szavannán.
Antilopok, gazellák menekültek előle.
De csapdába ejtették. Rágyújtok, és havannám
füstjében még megvilan, nem szabadulhatok tőle.

Elég egyszer hibázni, s a sorsunk körénk zárul,
ketrecéből többé már soha ki nem törhet.
Hangosan skandalom a verset. Léna bámul.
„Gyönyörű szép lett szívem, a szerkesztő örülhet.”

3. Bogdanov Ovidiusról képzeleg

Abban az esztendőben egy vesszőt hajkurásztam,
libák között a porban, disznók között a sárban.
Tudtam, szükségem van rá, nélküle nem jön össze
a nagy római költő homályos sziluettje.
Egy vessző össze is köt. Egy vessző el is választ.
A folytatást is rejti. Sugallhatja a választ.
De az átkozott vessző egyre bujkált előlem,
a homályba veszett el, menekült a sötétben,
Gorgó fő szempillái közé búj, elrejtőzött
fűszálak közt a réten, de egyszerre előjött,
mikor már nem is vártam ugrott fejest a versbe.
A nagy római költő, a vesszők fejedelme,
mintha már várta volna. Ott hajlongott előtte,
két befejezhetetlen mondatot összekötve.
Fellélegzett a költő, és ismét belelendült,
tört verseiben Róma és Tomi összebékült.
Kecskék között fellángolt bogáncs, ürömfű, tenger
sós vize keveredett a Tiberis vizével.
Délibábok között már fenn a Fórumon ágált,
miközben kövek között várta, várta a gályát.
De mindörökre késett a felmentő ítélet,
s az elképzelt római utcák között eltévedt.
Szél kelt, de ő már tudta, ez nem a római szél.
Érzékei becsapják, nem adná semmiért,
ha megint ott lehetne, de hát ez lehetetlen,
nem segít rajta senki. A sok római isten
sorra lemondott róla. A naphoz fohászodott,
de fellegek takarták, sivár hétköznapiak
forgatták fél-alétan. Végképp elveszett Róma,
dúlt emlékei közül billent át a seholba,
akár a régen várt hajó, örvények poklába veszett,
hullám sírjából Orpheusz üvöltötte a verseket.
Géta lovasok nyilai szálltak felette, vadlibák.
Mindenség árva porszeme, kecskék követik, szarmaták.
Az Ister jegén csúszik el, barbárok közt egy római.
A parton táncol Proteus. Nincs már mit többet mondani.
Lehet, hogy ő a vessző? Li Ho, Pound Bogdanovval
fényként libeg. Reis pusztá létével is vigasztal.
De mégis Ovidius kötheti össze őket,

ármak között bujkáló örök reménykedőket,
Csáthot és a Madonnát. Velünk valaki játszik.
Eljuthatunk-e egyszer a végső látomásig?

Kategória: vers, próza
Denumire autor: Bogdán László

Látó Szépirodalmi Folyóirat